

WAAROM ONTBREEKT HET AAN INNOVATIE EN VERBREIDING IN DE WATERSECTOR?

Gatze Lettinga

Maandblad H₂O publiceerde in het januarinumnummer een interview met Roelof Kruize, algemeen directeur van Waternet en voorzitter van Koninklijk Nederlands Waternetwerk (KNW). Hij pleitte voor verdere verbreding van de watersector (meer relaties met andere sectoren, zoals energie en ruimtelijke ordening) en voor versnelling van innovaties. Gatze Lettinga (emeritus hoogleraar Wageningen UR) stelt vragen bij dit pleidooi, waarop Roelof Kruize weer reageert.

Na lezing van Roelof Kruize's interview in H₂O over zijn visie op de water/milieusector kom ik tot de volgende conclusies en vragen:

1. Er is volgens Kruize binnen de watersector meer innovatie en verbreding nodig, en ten behoeve van de export van onze kennis minder versnippering; de sector moet als een eenheid naar buiten proberen te treden. De vraag is hoe zo iets te realiseren met 1.700 ondernemingen en 25 waterschappen, die vaak in een hevig concurrentiegevecht met elkaar liggen. Is Koninklijk Nederlands Waternetwerk (KNW), een organisatie die volgens Kruize 'staat' voor kennisoverdracht en van en met elkaar leren, de aangewezen club?
2. Er bestaat een enorme muur tussen kennisinstituten en het midden- en kleinbedrijf, zegt Kruize. Ook dit moet worden verduidelijkt, hoe, waar en waarom? Wij, universitaire onderzoekers op het terrein van afvalwaterbehandeling (van Wageningen UR en TU Delft), hebben decennialang zeer goed samengewerkt met bedrijven als Paques, met vervuilende industrieën en met waterschappen en instituten.
3. Een optimaal ge(de)centraliseerde op afvalvalorisatie gerichte aanpak binnen de (afval)watersector, zoals in de afgelopen decennia vergaand gerealiseerd is in de industriële sector, lijkt Kruize te zien als de weg welke ook in de sector van publieke sanitatie zou moeten worden ingeslagen. Het zou daarom goed zijn een aantal zaken boven water te krijgen, zoals:
 - a. Waarom daar in de sector van publieke sanitatie juist het accent zo sterk op verdergaande centralisatie is gelegd?
 - b. Wat deze sterk gecentraliseerde aanpak de samenleving heeft opgeleverd, c.q. heeft gekost?
 - c. Hoe en op welke termijn de noodzakelijke transitie kan worden gerealiseerd?
 - d. In hoeverre de aanpak van een familie bedrijf als Paques, en bedrijven als Biothane Systems International (Veolia) en het Belgische Waterleau daarbij zou kunnen helpen?
4. Geaccepteerd zou moeten worden dat waterschappen, gemeenten, drinkwaterbedrijven en dergelijke onze 'kennis' in het buitenland helpen commercialiseren door middel van het uitvoeren van projecten in onder andere ontwikkelingslanden. Hierover mag wel wat meer duidelijkheid worden verschaft, niet alleen over de aard, opzet, ideële doelstellingen en kosten van die projecten, maar ook welke kennis geëxporteerd wordt.

Gatze Lettinga
Emeritus hoogleraar WUR

Voor de reactie van Roelof Kruize zie de pagina hiernaast.

Tijdens de Lab Experience Day kunnen jongeren kennismaken met werken in het laboratorium

Lab Experience Days

Beleef de beroepen in het lab

OPEN DAG LABORATORIUM HUNZE EN AA'S

Op vrijdag 11 april opent het laboratorium van waterschap Hunze en Aa's in Assen zijn deuren voor jongeren en ouders. Tijdens de Lab Experience Day (LED) kunnen zij kennis maken met de mogelijkheden van de laboratoriumtechniek. Jongeren kunnen in het lab experimenten uitvoeren, terwijl ouders informatie krijgen over de perspectiefrijke opleidingen en beroepen in het laboratoriumwerk. Deze dag is onderdeel van de Lab Experience Days. Later dit jaar volgen laboratoria elders in het land. Meer informatie en aanmelden via de website.

www.labexperience.nl

REACTIE ROELOF KRUIZE OP DE BRIEF VAN GATZE LETTINGA

Roelof Kruize

Allereerst wil ik Gatze bedanken voor zijn commentaar en vragen. Dat geeft mij de gelegenheid wat meer verdieping aan te brengen.

Hoe zorgen we binnen de watersector voor meer innovatie en verbreding en welke rol kan KNW hierin spelen? Ik denk dat KNW als onafhankelijke personenvereniging bij uitstek een platform kan bieden om kennis te delen, zonder dat leden aan belangenbehartiging hoeven te doen. KNW moet dan wel prikkelende onderwerpen op de agenda zetten, vragen durven stellen en leden met elkaar in contact brengen. Zo kan KNW helpen om coalities te smeden vanuit de inhoud van de problematiek.

Natuurlijk heeft Gatze gelijk als hij zegt dat er ook veel goede voorbeelden zijn van samenwerking tussen universiteiten en ondernemers, maar er zijn veel mkb-ers en startende ondernemers die het lastig vinden de weg te vinden in de waterwereld. Weliswaar probeert de overheid via bijvoorbeeld de Topsector Water hier wat aan te doen, maar het kan wat mij betreft wel wat steviger. Er zijn nog heel wat bureaucratische belemmeringen.

Riolering is in Nederland een centrale publieke voorziening, die vooral haar oorsprong vindt in de verbetering van de volksgezondheid. Afvalwater zo snel mogelijk afvoeren uit de stedelijke omgeving. Dat heeft op het gebied van volksgezondheid en levensverwachting veel opgeleverd. Ik ben alleen van mening dat er aan het huidige systeem een aantal fundamentele nadelen zitten. We gebruiken drinkwater van de hoogste kwaliteit om het toilet mee door te spoelen, we verdunnen het afvalwater in gemengde stelsels verder met schoon regenwater om vervolgens met veel energie de waardevolle organische stof af te breken en het slib te verbranden. Dit kan in mijn optiek veel slimmer.

Gescheiden inzameling van urine om hier vervolgens de nutriënten uit terug te winnen. Waternet is hiermee actief. In het kader van *Amsterdam Rainproof* gaan we ervoor het regenwater te bergen in de openbare ruimte of in particuliere ruimte. Zo is recent het polderdak in bedrijf genomen en onderzoeken we met 'De Dakdokters' de mogelijkheden in

de stad. Geen overstorten meer op de grachten, dat betekent gewoon veilig zwemmen in de grachten. Wat een visitekaartje voor Amsterdam!

Recent is er een overeenkomst gesloten met de zeven ziekenhuizen in Amsterdam om afvalwater aan de bron aan te pakken met als eerste *pilot* een pharmafilter bij het Amsterdam Medisch Centrum AMC.

Naast deze bronaanpak zullen we de rioolwaterzuivering transformeren naar een grondstoffen- en energiefabriek. Ik geloof dat deze transitie in tien jaar mogelijk moet zijn. Samenwerking met het bedrijfsleven is hierbij essentieel. In Amsterdam hebben we recent *biobased connections* opgericht en *Amsterdam Metropolitan Solutions*, samenwerkingsverbanden tussen de gemeente, Waternet, de universiteiten van Delft, Wageningen en Boston en het bedrijfsleven.

Internationaal zien we steeds meer weerstand tegen het concessiemodel, waarbij gemeenten voor twintig jaar de zeggenschap over watervoorziening en sanitatie uit handen geven. Gemeenten in ontwikkelingslanden zoeken graag een publieke partner om mee samen te werken en kennis uit te wisselen. Nederlandse waterschappen, gemeenten en drinkwaterbedrijven zijn een graag geziene partner in het kader van wateroperator partnerships. Vanuit dit partnership kunnen de publieke Nederlandse partners een brugfunctie vervullen voor het Nederlandse bedrijfsleven.

Ik besef dat ik maar heel beperkt antwoord heb kunnen geven op de vragen van Gatze, vanwege de beschikbare ruimte in H₂O. Ik geloof echter zeer in een transitie van een lineaire economie naar een circulaire economie.

Roelof Kruize
Algemeen directeur Waternet
Voorzitter KNW

In een aflevering van het tv-programma Tegenlicht (VPRO), uitgezonden op 23 maart, geeft Waternet zijn visie op de circulaire economie. Deze aflevering is terug te zien op de website.

<http://tegenlicht.vpro.nl>